

Mariagerfjord Kommune
Østergade 22,
9510 Arden
Att.: Mette Elisabeth Bramm (mebra)

Østjylland/Vandmiljø
J.nr. 2024-61878
Ref. EMESP/MAJHO
Den 9. januar 2025

AFGØRELSE

i sag om anmodning om fravigelse af miljømål for vandområde 07076, Marekilden/Skelbækken

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har truffet afgørelse efter § 4 i bekendtgørelse om miljømål¹.

Styrelsen meddeler Mariagerfjord Kommune tilladelse til at fravige det fastlagte miljømål "*God økologisk tilstand senest 22. december 2021*" for Marekilden, 07076, jf. bilag 1, tabel 1.1, til bekendtgørelse om miljømål¹, ved gennemførelse af projektet "Glenstrup Enge klima-lavbundsprojekt".

Afgørelsen er endelig og kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. § 6 i bekendtgørelse om miljømål¹.

Sagens oplysninger

Mariagerfjord Kommune har ved henvendelse til Styrelsen den 21. august 2024 anmodet om tilladelse til at fravige miljømålet for vandområde 07076, Marekilden.

Vandområdet Marekilden, 07076 er af kommunen kendt som Skelbækken og betegnes i denne afgørelse derfor under vandområde ID (07076). Marekilden er hos kommunen navnet på kilden som ønskes genskabt. Denne betegnes i denne afgørelse som kildebækken.

Anmodningen er fremsendt i forbindelse med etablering af et klima-lavbundsprojekt, der har til hensigt at reducere næringsstofbelastningen af Hjarbæk Fjord (og Glenstrup Sø).

Kommunens anmodning

Anmodningen fra Mariagerfjord Kommune er vedlagt følgende oplysninger:

- Formålet med ansøgningen,

---

¹ Bekendtgørelse nr. 819 af 15. juni 2023 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

- Projektbeskrivelse med oversigtskort der bl.a. viser hvilken strækning af vandområde 07076, der anmodes om fravigelse af miljømål for,
- En beskrivelse af overfladevandområder, der vil blive fysisk ændret som følge af projektet samt betydninger for aktuel tilstand og målopfyldelse for disse
- Redegørelse for afløbsforholdene i projektområdet før og efter projektet
- En beskrivelse af ændringernes betydning for aktuel tilstand og målopfyldelse for vandområdet og tilstødende vandområder,
- Muligheden for alternativer til projektet,
- Muligheden for tilpasninger af projektet.

Oplysningerne i kommunens anmodning er lagt til grund ved afgørelsen af sagen. Oplysningerne gennemgås herunder.

Formål og projekt

Projektet har ophæng i vandområdeplanerne og har til formål at reducere belastningen af kvælstof (1224 kg N/år) til Hjarbæk Fjord (158) og Glenstrup Sø (274), hovedvandopland 1.2 (Limfjorden). Glenstrup Enge klima-lavbundsprojekt har tilsagn til at genvåde og genoprette natur på 41 ha. Dette sker bl.a. ved at genvåde tørveholdige jorde. Ved projektrealisering bringes kildebækken til terræn over engen, hvorved vandet fra kilden ledes uden om vandområde 07076. Det målsatte vandområde 07076 mister dermed størstedelen af den nuværende vandføring. Skitsering af projektet fremgår af kort 1. Klima-lavbundsprojektet bygger på et tidligere projekt som deklarerede et naturformål på projektarealerne og udtog landbrugsjorden af drift. Området henlægges i dag som natur og plejes med græssende kreaturer.

Projektet ligger i Natura-2000 område nr. 30, Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal. Samt i habitatområde nr. 30, Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simsted og Nørre Ådal, Skravad Bæk.

Kort 1. Skitsering af projektafgrænsning (sort) med det målsatte vandområde 07076 (blå fuldt optrukken streg) og kildebækken (blå striplet linje). Kildens udspring er vist med rød prik. Før projekt realisering modtager 07076 størstedelen af vandet fra kildebækken (Rød pil). Natur-2000 skitseret med pink.

Kort 2. Markeret målsat strækning for 07076 (rød) og for Torekilden (blågrå). Rød markering anviser vandområdet hvor fravigelse af miljømål ansøges.

Kommunen oplyser, at projektet berører vandområde 07076, samt vandområde 07078 Torekilden, som ligeledes ligger inden for projektafgrænsningen.

Projektområdet har indtil 2023 været driftet som omdriftsjord og græs. Gennem området skærer skelgrøfter til afvanding af kilder og vand fra baglandet. Ved projektrealisering genskabes så naturlig hydrologi som muligt ved hævnning af vandstanden i projektområdet. Kildebækken, der udspringer lige syd for projektgrænsen, bringes til terræn og der etableres overrisling. Dræn og grøfter inden for projektområdet sløjfes og bringes ligeledes til overrisling. Kildebækken er projekteret til at løbe hvor den risler i dag og der vil om nødvendigt blive gravet et terrænrids i den øverste tørv til at støtte dens forløb. Det er kommunens vurdering, at kildebækken på sigt vil blive til et reelt vandløb. Vandløbsbunden i 07076, øst for kildebækken, hæves mest muligt, under hensyntagen til indløb af rør fra baglandet. De stejle brinker i øverste halvdel af vandområdet trækkes af og ligges herefter i bunden af profilet. Hernæst fores 07076 med grus og sten, for at gøre vandløbet mere robust over for afstrømningshændelser og erosion, samt at der skabes mere variation i vandløbet. I forbindelse med projektet etableres desuden småsøer og paddeskrab inden for projektområdet.

Kommunen oplyser, at vandområde 07076 fremstår som en udrettet grøft. Særligt den øverste halvdel af vandområdet ligger dybt skåret i terræn, op til 2 meter. Vandføringen i vandområde 07076 består mest af overflade- og drænvand fra baglandet. Hertil modtager vandområde 07076 størstedelen af vandføringen fra kildebækken via rør, hvilket udgør den mest stabile vandføring til 07076. Efter projektrealisering vil røret fra kildebækken til vandområde 07076 blive lukket. En mindre del af vandføringen fra kildebækken løber allerede diffust over engen til Glenstrup sø. Det er hensigten med projektet at den fulde vandføring fra kildebækken skal løbe over engen. Det er ligeledes kommunens ønske, at fremme naturtypen rigkær omkring kildebækken. Der er i dag allerede rigkærforekomster inden for projektgrænsen på de sønære arealer øst for vandområde 07076.

Kommunen oplyser ligeledes, at vandområde 07076 i dag er præget af stor erosion, grundet kraftigt periodisk pulsende vand fra oplandet understøttet af de stejle brinker. På den nederste halvdel fyldes vandløbsprofilet med sedimentet, hvilket til tider afsporer vandløbet ind over engen og forårsager en tunge af sediment ud i Glenstrup Sø. Det er kommunens vurdering, at der i bedste fald vil være et lille vandløb tilbage i vandområde 07076, med svingende vandføringer afhængigt af nedbørsregimet og som i varierende grad udtørres i nedbørsfattige perioder. Udtørring vil udgøre en risiko for fauna og flora i vandområdet.

Kommunen oplyser, at vandområde 07076 er uden planter, formodentligt grundet skygge, sandtransport og erosionshændelser. Kommunen vurderer, at de fysiske forhold i vandløbet, oplandet til vandløbet, sedimenttransporten og det til tider diffuse forløb over engen gør, at vandløbet ikke er leve- eller opholdssted for fisk i dag. Vandområde 07076 er uden fiskeinteresser og der er ingen data for fisk fra DTU-Aqua, hvilket kommunen vurderer understøtter vurderingen om ikke leve- eller opholdssted for fisk.

Inden for projektgrænsen, vest for vandområde 07076 og kildebækken ligger det målsatte vandområde 07078, Torekilden, som ligeledes er uden fiskeinteresser.

Det er kommunens vurdering, at de naturmæssige gevinster ved at føre kildevandet tilbage til kildebækken og ud over engen, er af højere værdi end tabet af vandområde 07076. Indsatsen anses for at forbedre naturen og skabe så naturlig hydrologi i området som muligt, ved at genskabe kildenbækken og rigkær, og dermed reducere næringsstofbelastningen af nedstrøms vandområder.

Fysiske ændringer af vandområder og betydning for tilstand og målopfyldelse

Vandområde 07076 er 0,52 km langt. Da det er hensigten med projektet at den fulde vandføring fra kildebækken skal løbe over engen til Glenstrup Sø, vil vandområde 07076 efter projektrealisering ikke modtage vand direkte fra kildevældet, som samtidig er den stabile del af vandføringen i 07076. Projektet vil dermed resultere i en væsentligt vandstandsændring i vandområde 07076, hvor vandføringen efter projektrealiseringen hovedsageligt vil komme som overflade- og drænvand fra baglandet. Det er kommunens vurdering, at der i bedste fald vil være et lille vandløb tilbage, med svingende vandføringer afhængigt af nedbørsregimet og som til tider udtørres. Det er derfor kommunens vurdering, at vandområde 07076 efter projektrealisering ikke vil kunne bibeholde sin målopfyldelse.

Vandområde 07076 er ukendt på alle kvalitetselementer foruden smådyr. Kommunen oplyser hertil, at vandområde 07076 er uden planter, formodentligt grundet skygge, sandtransport og erosionshændelser. Vandområdet er desuden uden fiskeinteresser og der er ingen data for fisk på vandområdet. Det er kommunens vurdering, at vandområdet ikke er leve- og opholdssted for fisk grundet vandløbets fysiske forhold, opland, sedimenttransport og dets til tider diffuse forløb over engen.

Det er kommunens vurdering, at udtørring efter projektrealisering vil udgøre en risiko for planter, alger og smådyr (samt fisk) efter projektrealisering i 07076.

Det er kommunens vurdering, at den gendannede kildebæk på sigt vil blive et reelt vandløb.

Påvirkning af andre overfladevandområder i vandområdedistriktet

Inden for projektgrænsen, vest for kildebækken og vandområde 07076, ligger det målsatte vandområde 07078, der udspringer ved Torekilden. Ca. 140 m fra kildevældets udspring løber en kort øst-vestgående grøft, som kommunen anslår samler terrænnært grundvand. Denne grøft leder i dag vand til vandområde 07078. Efter projektrealisering skal vandet ligeledes risle over engen til Glenstrup Sø. Vandføringen fra grøften vurderes af kommunen til at være lille og uden betydning, da vandområde 07078 fortsat vil have en stabil vandføring fra Torekilden efter projektet. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil have en effekt på vandområde 07078.

Kommunen oplyser hertil, at der ikke vil ske tiltag i vandområde 07078 i forbindelse med projektet.

Glenstrup Sø, som ligeledes er en del af projektet, er målsat og uden målopfyldelse. Det er kommunens vurdering, at projektet vil have en positiv effekt på næringstilførslen til søen og på sigt bidrage til målopfyldelse i søen. Kommunen oplyser, at vandområde 07076 til tider bidrager med en del sedimenttransport ud i søen. Ved projektrealisering trækkes brinkerne af vandområde 07076, som efterfølgende fores med sten for at dimensionere det til en lavere vandføring og stabilisere det ved kraftig nedbør. Det forventes at have en positiv effekt på sedimenttransporten til søen.

Muligheden for projektilpasninger og alternative projekter

Det er kommunens vurdering, at der ikke er nogle gode alternativer til projektet, da det bygger på et tidligere projektet, hvor landbrugsjorden inden for projektområdet blev taget ud af drift.

Det er afgørende for projektets realisering og genskabelsen af den naturlige hydrologi i området at kildevandet ledes uden om vandområde 07076 og direkte til kildebækken. Ledes størstedelen af vandet fortsat til vandområde 07076, vil kildebækken ikke blive genskabt og effekten af projektet vil dermed mindskes.

Plangrundlag

Det fremgår af bilag 1, tabel 1.1., til bekendtgørelse om miljømål¹, at der for vandområde Marekilden, 07076 er fastlagt et miljømål om bl.a. "god økologisk tilstand senest 22. december 2021."

Af MiljøGIS for vandområdeplanerne 2021-2027² fremgår det, at vandområdet er karakteriseret som et naturligt type 1 vandløb.

Desuden fremgår det, at tilstanden for de økologiske kvalitetselementer er følgende:

Invertebrater/Smådyr	God økologisk tilstand
Fisk	Ukendt, ingen målsætning for fisk
Makrofyter/Planter	Ukendt
Fytobenthos/Alger	Ukendt
Nationalt specifikke stoffer	Ukendt
Samlet økologisk tilstand	God økologisk tilstand

Der er på nuværende tidspunkt ikke fastlagt konkrete supplerende fysiske foranstaltninger for vandområdet, der skal sikre opnåelse af det fastlagte mål om god økologisk tilstand senest 22. december 2021, jf. bilag 1 til bekendtgørelse om indsatsprogrammer³.

Der er ikke tidligere gennemført foranstaltninger i vandområdet, som kan forventes at påvirke tilstanden.

Høring

Et udkast til afgørelse er sendt i høring hos Mariagerfjord Kommune d. 18 december 2024 med en høringsperiode på fire uger. Mariagerfjord Kommune har d. 20.

---

² <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3-2022>.

december svaret at kommunen ikke har bemærkninger til det fremsendte udkast til afgørelse.

Retsgrundlag

§ 8, stk. 1-2, i bekendtgørelse om indsatsprogrammer³:

"§ 8. Statslige myndigheder, regionsrådet og kommunalbestyrelsen skal ved administration af lovgivningen i øvrigt forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster, ikke forhindres.

Stk. 2. Myndigheden kan kun træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand.

§ 4 i bekendtgørelse om miljømål¹:

"§ 4. Ministeren for Grøn Trepert kan fravige de fastlagte miljømål, hvis

1) manglende opnåelse af god grundvandstilstand, god økologisk tilstand eller, hvor det er relevant, godt økologisk potentiale eller manglende forebyggelse af forringelse af et overfladevandområdes eller en grundvandsforekomsts tilstand skyldes ændringer af overfladevandområdets fysiske karakteristika eller i grundvandsforekomstens niveau, eller

[...]

Stk. 2. Følgende betingelser skal være opfyldt for at fravige fastlagte miljømål:

- 1) Ministeren skal tage alle praktisk gennemførlige skridt for at mindske den skadelige indvirkning på vandforekomstens tilstand.
- 2) Ændringerne skal være begrundet i væsentlige samfundsinteresser, eller nyttevirkningerne for miljøet og samfundet ved at nå de fastlagte miljømål skal være mindre end de nyttevirkninger for befolkningens sundhed, opretholdelsen af menneskers sikkerhed og en bæredygtig udvikling, der følger af ændringerne.
- 3) De nyttige mål, der tilgodeses ved fravigelse af fastlagte miljømål, kan på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger ikke tilgodeses på anden måde, som miljømæssigt er en væsentligt bedre løsning.

Stk. 3. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø kan efter anmodning fra en myndighed og efter en konkret vurdering træffe afgørelse om, at myndigheden under de omstændigheder og betingelser, som er nævnt i stk. 1 og 2, kan fravige de fastlagte miljømål, jf. § 8 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Miljøministeren kan bestemme, at en sag er af så principiel karakter, at miljøministeren træffer afgørelsen.

---

³ Bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Stk. 4. Ministeren for Grøn Trepert foretager ved lejlighed den fornødne korrektion af konkrete miljømål, som en ændring efter stk. 1 og 3 måtte give anledning til, jf. herved § 15, stk. 1, i lov om vandplanlægning.”

Vurdering og afgørelse

Ved afgørelsen er der lagt vægt på følgende forhold:

Det fremgår af anmodningen fra Mariagerfjord Kommune, at gennemførelse af ”Glenstrup Enge klima-lavbundsprojekt” vil indebære ændringer af de fysiske karakteristika for vandområde 07076. Ændringerne vil medføre, at vandløbets aktuelle tilstand vil blive forringet, og muligheden for bibeholdelse af det fastlagte miljømål som vandløb kan blive forhindret, idet der sker en ændring af vandføringen.

Ændringerne er begrundet i hensynet til reduktionen af kvælstof til Hjarbæk Fjord (158) (og Glenstrup Sø (274)), der ikke har opnået målet om *god økologisk tilstand*. Dertil kommer at genskabe den naturlige hydrologi i området vest for 07076 og genskabe forekomsten af rigkær omkring kildebækken.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurderer ud fra kommunens oplysninger, at det ikke er muligt at bevare vandområdet i sin nuværende tilstand, da genskabelsen af kildebækken kræver at den fulde vandføring fra kildevældet ledes uden om vandområde 07076. Styrelsen ligger endvidere vægt på kommunens vurdering af, at der ikke findes tilpasninger til projektet, da genskabelsen af kildebækken kræver at den fulde vandføring fra kildevældet løber i kildebækken over engen til Glenstrup Sø. Der er ligeledes lagt væk på kommunens vurdering af, at der ikke findes alternativer til projektet.

Styrelsen vurderer ud fra kommunens oplysninger, at genskabelsen af den naturlige hydrologi gennem Glenstrup Enge klima-lavbundsprojekt, anses for at være af højere nyttevirkning for miljøet og samfundet, end opnåelsen af det fastlagte miljømål på vandområdet Marekilden, 07076.

På baggrund af overstående oplysninger fra kommunen vurderer Styrelsen samlet, at betingelserne i § 4, stk. 2, nr. 1-3 i miljømålsbekendtgørelsen er opfyldt.

Det vurderes på den baggrund, at omstændighederne og betingelserne for at meddele tilladelse til at fravige miljømål er til stede, jf. § 4, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse om miljømål¹, og der meddeles Mariagerfjord Kommune tilladelse til at fravige det fastlagte miljømål ”god økologisk tilstand” for hele Marekilden, 07076, jf. bilag 1, tabel 1.1, til bekendtgørelse om miljømål¹, ved gennemførelse af Glenstrup Enge klima-lavbundsprojekt.

Tilladelsen til at fravige det fastlagte miljømål er betinget af, at projektet i øvrigt kan godkendes efter relevant lovgivning. Muligheden for at opnå denne godkendelse er der ikke taget stilling til i forbindelse med behandling af anmodningen om fravigelse af miljømål for vandområde 07076 ved gennemførelse af Glenstrup Enge klima-lavbundsprojekt.

Vandområdet 07076 i sin nuværende form vil fortsat være omfattet af den konkrete vandplanlægning, herunder beskyttelse mod forringelse og omfattet af et konkret miljømål.

Efter projektets gennemførelse foretages der ved lejlighed korrektion af det fastlagte miljømål for den strækning af vandområdet, som afgørelsen giver anledning til.

Mariagerfjord Kommune bedes ved projektets gennemførelse sende en konkret beskrivelse af de fysiske ændringer, der er foretaget til vandområdets afgrænsning, forløb eller definition til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, havogvandmiljoe@mst.dk

Med venlig hilsen

Emilie Ejning Skov Petersen
AC-medarbejder
+45 20 75 16 87
emesp@mst.dk

Maj Julie Høi
Specialkonsulent
+45 21 17 86 39
majho@mst.dk